

K. Marx: ÚVOD KE KRITICE HEGELOVY FILOSOFIE PRÁVA (úvodní část)

Pro Německo je *kritika náboženství* v podstatě ukončena, a kritika náboženství je předpokladem veškeré kritiky.

Světská existence omylu je kompromitována, jakmile byla vyvrácena její *nebeská* oratio pro aris et focis. Člověk, který ve fantastické skutečnosti nebes, kde hledal nadčlověka, našel jen *odraz* sebe samého, nebude už ochoten nalézat jen *zdání* sebe samého, jen „nečlověka“ tam, kde hledá a musí hledat svou pravou skutečnost.

Základem nenáboženské kritiky je: *člověk dělá náboženství*, náboženství nedělá člověka. Náboženství je totiž sebevědomí a sebedůvěra člověka, který se buďto ještě nenašel, nebo se už zase sám sobě ztratil. Ale *člověk*, to není abstraktní bytost trůnící někde mimo tento svět. Člověk, to je *svět člověka*, stát, společnost. Tento stát, tato společnost produkují náboženství, *převrácené vědomí světa*, protože jsou samy *převráceným světem*. Náboženství je všeobecná teorie tohoto světa, jeho encyklopedické kompendium, jeho logika v populární formě, jeho spiritualistický point d'honneur [věc cti], jeho entuziasmus, jeho morální sankce, jeho slavnostní dovršení, jeho povšechný důvod útěchy a ospravedlnění. Náboženství je *fantastickým uskutečněním* lidské podstaty, protože pravou skutečnost *lidská podstata* nemá. Boj proti náboženství je tedy nepřímým bojem proti *onomu světu*, jehož je náboženství duchovním *arómatem*.

Náboženská bída je jednak *výrazem* skutečné bídy, jednak *protestem* proti skutečné bídě. Náboženství je povzdech utlačeného tvora, cit bezcítěného světa, duch bezduchých poměrů. Je to *opium* lidu.

Zrušit náboženství jako *iluzorní štěstí* lidu znamená žádat jeho *skutečné* štěstí. Požadavek vzdát se iluzí o svém postavení je *požadavek vzdát se postavení*, v kterém je *zapotřebí iluzí*. Kritika náboženství je tedy v *zárodku kritikou tohoto slzavého údolí*, jemuž náboženství tvoří *svatozář*.

Kritika strhla z okovů imaginární květy, ne proto, aby člověk vlekl dál bezútešné okovy, nezkrášené fantazií, nýbrž aby tyto okovy odhodil a utrhl živý květ. Kritika náboženství zbavuje člověka iluzí proto, aby myslel, jednal, tvořil svou skutečnost jako člověk, který se zbavil iluzí a přišel k rozumu, aby se pohyboval kolem sebe, a tím kolem svého skutečného slunce. Náboženství je jen iluzorní slunce, které se točí kolem člověka, dokud se člověk nepohybuje kolem sebe.

Je tedy *úkolem dějin*, když zmizela *pravda onoho světa*, nastolit *pravdu tohoto světa*. A prvním *úkolem filosofie*, která slouží dějinám, je, aby poté, když byla odhalena *posvátná podoba* sebeodcizení člověka, odhalila toto sebeodcizení i v jeho *neposvátných podobách*. Kritika nebe se takto mění v kritiku země, *kritika náboženství* v *kritiku práva*, *kritika teologie* v *kritiku politiky*.